

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת חקת, תשפ"ד

זאת חקת התורה

חכמתו מרובה משלכם (מ"ר יטג)

בבריאת העולם באו מלאכי השרת לקב"ה, חלקם אומרים יברא האדם וחלקם אומרים אל יברא, ו'אמת' אומר אל יברא שכולו שקרים" (ע"פ ב"ר ח-ה).

וצ"ב: כיצד אמר מלאך ה'אמת' על האדם שחכמתו מרובה מחכמת המלאכים ש"כולו שקרים"?

אלא שמלאך הוא "עומד", צורתו ומהותו אינם משתנים. כולו נבדל וכולו אמת ואין אצלו שאלות וספקות. ואפי' כשהוא עולה בדרגתו אין זה אלא תוספת על מה שהיה בו, אך גם מה שהיה בו הוא אמת.

משא"כ האדם, ניתנה לו התורה על מנת שיחדש בשכלו, קשה ויתרן, ואפי' יסאר בצ"ע. עי"ז הוא נבנה ומתעלה ומתחדשים אצלו דרכים ואפנים חדשים בעבודת ה'.

נושא בעול עם חברו

בספרו 'במחיצתם' סיפר הרב שלמה לורניץ ז"ל, מתלמידי הישיבה במיר, על חשקת התורה העצומה של מרן ראש הישיבה הגאון הרב אליעזר יהודה פינקל זצלה"ה כשנה לפני פטירתו, כאשר כבר היה זקן ושבע ימים בן קרוב לתשעים שנה, אושפז ראש הישיבה בבית החולים 'שערי צדק' לאחר שעבר התקף לב חמור. אחרי שהשתחרר מבית החולים, הגעתי לבקרו בביתו, תיכף עם בואי דרשתי בשלומי ושאלתי האם הוא מסוגל לאכול, ענה לי ראש הישיבה כי איננו מסוגל לאכול מחוסר תיאבון, הוספתי ושאלתי האם הוא יכול לישון, אמר לי ראש הישיבה: "דוקא הייתי יכול לישון, אבל אין לי פנאי לזה", התפלאתי ושאלתי: "במה רבינו עסוק כעת אחרי התקף לב, עד שאין לו זמן לישון כראוי?" השיב לי ראש הישיבה: "הן תבין, במשך היום יש לי הפרעות, אנשים רבים באים אלי ונכנסים לבקר ולדרוש בשלומי, ואינני מספיק ללמוד די הנצרך, לכך בשעות הלילה, כאשר משתרר שקט ולא באים עוד לבקרני, יורד אני מהמיטה ומשלים את חק לימודי".

נדהמתי לשמוע את דבריו, מספר ר' שלמה, ובאופן ספונטני שאלתי: "היתכן?! אחרי התקף לב ראש הישיבה קם מהמיטה ללמוד בלילה? האם מותר לעשות כך? הרי הוא חולה וזקוק למנוחה".

אולם ראש הישיבה נתן בי עינים תמהות ואמר לי בחדות: "שמה שכח מר רמב"ם מפורש?" ומיד פתח רמב"ם בהלכות תלמוד תורה (פ"א ה"ח) והקריא מתוכו: "כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה וכו', בין שלם בגופו בין בעל יסורין, בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כוחו". הוסיף ראש הישיבה ואמר: "וכי מה לי אם אני חולה וזקן, והרי אני חייב בתלמוד תורה".

(במחיצתם ח"ב)

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 8:15	Minneapolis, MN - 8:40
Brooklyn, NY - 8:08	Miami, FL - 7:57
Chicago, IL - 8:05	Monsey, NY - 8:10
Houston, Texas - 8:06	Montreal, Quebec - 8:23
Johannesburg, S. Africa - 5:13	Passaic, NJ - 8:10
Lakewood/Deal, NJ - 8:08	Toronto, Ontario - 8:40
London, UK - 8:58	Yerushalayim - 7:11
Los Angeles, CA - 7:47	Zurich, Switzerland - 9:02

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

טומאת קברי גוים.

כתיב כל הנוגע במת. הנה אמרו ביבמות לפי רשב"י דעכו"ם אין מטמא באהל אבל מטמא במגע. וכתב בטור סי' מת כתב שהנכרים אין מטמאים באהל אבל מטמאים במגע ובמשא וטעמו וכו' אבל התוס' כתבו שם וכו' דלא קי"ל כרשב"י וכו'. ומ"ש רבינו בשם הרא"ש בתשובה הוא בכלל ל'. והגה"מ כתבו בפ"ג מה' אבל בשם ס' יראים דהלכה כרשב"י (וכדעת הרמב"ם), וכיון שאין מטמאין באהל אף במגע ובמשא לא מטמאין (ומובא גם בנמוק"י ב"מ קי"ד והוא בדף ס"ט ע"ב מדפי הרי"ף) והביא ראיה מת"כ. וכתב בסוף דבריו ושמעתי שאסורים כהנים במגע ומשא מתי עכו"ם ואני כתבתי הנראה לי, והמחמיר תע"ב והמקיל לא הפסיד (עד כאן דברי היראים). וכתבו הגהות עליו אמנם כדברי המחבר רבינו משמע בפ' הבע"י (ס"א ע"א) דגרסינן נהי דמעטינהו קרא מאהל ממגע ומשא לא מעטינהו עכ"ל. ולענין הלכה נקטינן להחמיר עכ"ל הב"י.

וע' מל"מ פ"ג מאבל שפי' דעת היראים דאף דמבואר ביבמות דעכו"ם מטמא במגע מ"מ אין בו איסור לכהן וכמו שהביא היראים מהתו"כ דכל שאינו מטמא באהל אין הנזיר מוזהר עליו וה"ה כהן. וכן משמע קצת מלשון הדרכי משה. (ואין להקשות על דעת היראים ממשנה דאהלות פ"ח דמדורות עכו"ם טמאין ועכ"פ מוכח דמטמא במגע כמ"ש הרמב"ן, דיל' דלא איירי שם באיסור כהנים אלא בעיקר דין טומאה. ואולי היראים יפרש שם כמ"ד עכו"ם מטמא גם באהל).

וע' בסו"ס פתח האהל שנדפס ממחרש"ם לבעמח"ס פתח האהל, והזכיר לו שראה כת"י הנתיבות, והזכיר בתשובה זו שכבר כתב לו תשובה אחרת, ובמהרה"ם ח"ח רכ"ח הדפיסו שני התשובות. וע"ש נתיבות שפי' דמה שכתב הב"י "ולענין הלכה נקטינן להחמיר" היינו בספק הגה"מ אי מטמא במגע ומשא אבל באהל להלכה אין מטמא. וכן פי' השואל הר"ר אהרן כהנא זצ"ל מה שכתב השו"ע דראוי להחמיר שלא לילך ע"ג קברי עכו"ם אינו אלא משום דאולי מטמא במגע ומשא ויש לחוש שמא יסיט טומאה.

ורע"א כתב לו בדודאי כוונת השו"ע להחמיר בעיקר מח' תוס' והרמב"ם דלדעת התוס' מטמא באהל מן הדין ולא מחשש שמא יסיט כמ"ש הנמוק"י. וכן פי' בכוונת הב"י שכתב דלענין הלכה נקטינן להחמיר היינו בעיקר מח' הרמב"ם והרא"ש. (ובהא דנחלקו בפי' דברי הב"י כבר הביאו בהגהות בטור החדש בדב"מ הארוך הביא מח' הנמוק"י ייראים בענין טומאת מגע וע"ז כתב דראוי להחמיר ומשמע כפי' הנתיבות, אבל במל"מ פ"ג מאבל הביא דעת הרא"ש ותוס' להחמיר בטומאת אהל וכתב דכן הוא דעת הב"י ביו"ד שע"ב, ומבואר דמפרש בב"י כמ"ש רע"א.

ועוד כתב רע"א דאפילו לפי הנתיבות בכוונת הב"י, מ"מ אין להתיר טומאת אהל דהרי כל זה הוא דוקא לפרש כוונת הב"י שכתב דנקטינן להחמיר אבל אין זה כוונתו בשו"ע שכתב דנכון לזוהר.

ועוד כתב רע"א דאפילו לפי הנתיבות בכוונת הב"י, מ"מ אין להתיר טומאת אהל דהרי כל זה הוא דוקא לפרש כוונת הב"י שכתב דנקטינן להחמיר אבל אין זה כוונתו בשו"ע שכתב דנכון לזוהר.

באשר משפטו שם פעלו

בצדקו חון חשרת מים

ל"ג ח') "וללוי אמר תמיך ואוריך לאיש חסידך אשר נסיתו במסה תריבה על מי מריבה" ותרגם "וללוי אמר תומיא ואוריא אלבשתא לגבר דאשתכח חסיד אקדמך די נסיתוהי בנסתא והוה שלים בחנתוהי על מי מצותא ואשתכח מהימן" הרי שעל מעשה זה שנענש עליו 'יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל' נאמר 'אשתכח מהימן'. וצריך להבין זאת.

לא האמנתם להקדישני

והנה בביאור החטא יען לא האמנתם בי להקדישני, הוא הנורא ביותר, וכבר סללו בזה רבותינו (עי' מדרגת האדם מאמר בירור המידות, עמ' ט') דרך לבאר השגגה בזה, וכוונה טובה שהייתה במעשה זה, דהקב"ה צוהו שידבר אל סלע היינו סלע מיוחד לזה שידבר אליו וממנו יוציא מים, ובאו לפניו ישראל וטענו שידבר אל סלע אחר, דאל"כ היו חושדים אותו במעשה כשפים, והוכחתם מחמת שלא דבר אל סלע אחר אלא זה, והא אם נס הוא משמים יהיה נמי מסלע אחר ולא דווקא בזה, ומשה רבנו ידע שמטרת זה הנסיון הוא להרבות כבוד שמים ע"י דיבור אל הסלע. ואם יהיה מדבר דווקא אל סלע זה, והם בטענותיהם יאמרו מעשה כשפים הרי שיהיה מתחלל שם שמים ע"י, וע"כ עשה חשבון שטוב יותר שידבר אל סלע אחר.

ומבאר דלפ"ז א"כ מה טעם נענש ע"ז, וביאר ע"פ דחז"ל שאחר שדבר והכה אל הסלע האחר, התחילו כל הסלעים ליתן מעט מים, וקודם שידע סוד זה שאחר הדיבור יתנו כל הסלעים מים, א"כ צדיק היה בחשבוננו, שיהיה מדבר אל סלע אחר למען הרבות כבוד שמו ית' ומניעת חילולו. אך אחר דבורו וראו הכל כי כל הסלעים התחילו ליתן מים, א"כ נתגלה שלא היה כלל שחר לטענותיהם, א"כ נמצא שגם אם היה מקיים דבר ה' כמצוותו לא היה מתחלל שם שמים כלל. וכו' ע"ש. שהיה להם להאמין שכמו שצוה ה' יהיה מתקדש שם שמים. ומחמת זה נענש שלא יכנס לארץ ישראל ונשלחו המלאכים לנעול השערים שלא תבוא תפילתו.

ומו"ח מרן ראש הישיבה זצוק"ל היה מזכיר זאת, ומחדד כי עיקר הטעות אינה בחשבון לצד זה או אחר שחישב משה, כי אם חומר הדבר הוא כי שביארנו כמה פעמים, כי העובד ה' אל לו לחשב חשבונות, כי אם לעשות דבר ה' שצוהו, כמו שצוהו, ובעשותו כן לא יחוש שיהיה נעשה חילול ה' מחמת איזה חשבון, שכן הוא עושה דבר ה'. וגם בשביל מטרה נעלה מאוד של קדושת שמו יתברך, לא ישנה ממה שצוהו ה'. [ובאמת מזה העונש נתקדש שמו יתברך, כדחז"ל הנ"ל שאמרו ברוך כבוד ה' ממקומו. ע"ש ודו"ק].

שנה עליו פרק אחד

ובחז"ל אי' (ילקו"ש סוף רמז תשס"ג. ובעוד מק') "ודברתם אל הסלע והכיתם לא נאמר א"ל כשהנער קטן רבו מכהו ומלמדו כיון

כתיב (במדבר כ' ח') "קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת בעירם, וכו' ויקהילו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע ויאמר להם שמעו נא המרים המן הסלע הזה נוציא לכם מים, וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירם" ובפסוקי' שאח"ז מבואר התביעה שהיה על משה ואהרן בזה המעשה "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם, המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקדש בם" ורבותינו האריכו לבאר בזה, (עי' אוה"ח שמנה בזה כמה וכמה ביאורים, להגדיר החטא שהיה במעשה זה. ע"ש).

לכאור' יש פלא עצום, בתפילת גשם שאנו מבקשים קודם תפילת מוסף בשמ"ע אנו אומרים "זכור משוי בתיבת גומא מן המים, נמו דלה דלה והשקה צאן מים, סגולית עת צמאו למים, על הסלע הך ויצאו מים, בצדקו חון חשרת מים" ביאור הדבר שאנו מבקשים מים מהקב"ה בזכות משה רבינו שהכה ויצאו מים, ולכא' להמבואר בפרשתינו לא זה המעשה שהיה ראוי להזכיר ולבקש בזכותו, ואדרבה על זה נענש שלא יהיה נכנס לארץ ישראל.

ומובא בדחז"ל (דברים רבה פי"א ו') "דכיון שראה משה שנחתם עליו גזר דין גזר עליו תענית ועג עוגה קטנה ועמד בתוכה, ואמר איני זז מכאן עד שתבטל אותה גזירה וכו' ועמד בתפילה ובתחנונים לפני הקב"ה עד שנזדעזעו שמים וארץ וסדרי בראשית ואמרו שמא הגיע צביונו של הקב"ה לחדש את עולמו וכו' מה עשה הקב"ה באותה שעה הכריז על כל שער ושער של רקיע ורקיע בכל בית דין ובית דין, שלא יקבלו תפילתו של משה ולא יעלו אותה לפניו מפני שנחתם עליו גז"ד, אותו מלאך שממונה על הכרזה אכזריקל שמו, באותה שעה קרא הקב"ה בבהלה ואמר להם למלאכי השרת רדו בבהלה ונעלו כל שערי רקיע ורקיע, שגבר קול התפילה כלפי מעלה, ובקשו להעלות הרקיע מפני קול תפלתו של משה, שהייתה תפלתו דומה לחרב שהוא קורע וחותך ואינו מעכב, וכו' על אותה שעה הוא אומר ברוך כבוד ה' ממקומו, בשעה שראו גלגלי מרכבה ושרפי להבה שאמר הקב"ה לא תקבלו תפלתו של משה ולא נשא לו פנים ולא נתן לו חיים ולא הכניסו לארץ ישראל אמרו ברוך כבוד ה' ממקומו שאין לפניו משוא פנים לא לקטן ולא לגדול" ע"ש.

הרי שהיה זה מעשה שנענש עליו עד כדי שתפילתו לא נשמעה בזה, א"כ הדבר מפליא הוא, היאך אנו מבקשים שיחון אותנו ה' בגשמים בזכות מעשהו של משה "על הסלע הך ויצאו מים, בצדקו חון חשרת מים" הרי נענש על דבר זה בחומרה כל כך.

עוד יש להזכיר בזה מה שתרגם אונקלוס את המקרא (דברים

כמו שהזכרנו ממעשה דרפב"י שאחר שנחלק לו הנהר, ביקש שיהיה נחלק לבן לויתו, וע"ז לא נתוכח הנהר כלל, כיון שפשוט היה לו שכח של תורה, תלוי הוא עם יופי ושלימות הנהגת המדות, וממילא בכלל זה שיהיה נפתח שוב שיעבור בן לויתו של רפב"י.

והזכרנו מעשה שהיה בדווינסק עם בעל האו"ש, אשר סח אחד (על אף שפירש, לא יכל להתכחש לזאת) שראו עיניו, כי הנהר עמד לשטוף את העיר, והלכו הגויים אצל נזיריהם ולא הועילו דבר, ובאשר באו מבוהלים בשעת התפילה אצל האו"ש, וצעקו שמי הנהר עומדים לשטוף את העיר, ובעל האו"ש הלך לעבר המקום ועמו הקהל, ושם קרא שירדו המים וכך היה, וראו כח של תורה.

זה שהיה ב'ודברתם אל הסלע' שיראו הכל כי הדומם כולו כפוף לממשלת התורה, כח רב ועצום זה יש לכל אחד מעמנו, וחבוי הוא, אך מי שישכיל שיהיה עסקו בתורה בכוחה וגבורתה, ויהיה בשלימות יופי המדות יהיה זוכה שיהא מתקדש שמו יתברך על ידו.

שהגדיל בדבור הוא מיסרו כך אמר הקב"ה למשה כשהיה סלע זה קטן הכית אותו שנאמר והכית בצור אבל עכשיו ודברתם אל הסלע שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע".

זה הביאור 'ודברתם אל הסלע' שכן מה יהיה אומר לו, אלא אמירת דבר תורה, דע"ז יהיה מתקדש שמו יתברך להראות כחה של תורה, שהסלע אין שומע ואין מדבר מ"מ ע"י כחה של תורה יהיה מוציא מים, ומגע בזה קידוש ה', ועתה לא ראו כח של תורה מהו, וע"ז נענש.

והנה באותה העת 'סגולך צמאו למים' ומשה רבנו היה לפניו לדבר אל הסלע, ובכח דבר זה היה מוציא פנמיותו של הסלע לחוץ, אך כיון שסגולך צמאו למים, לא נתעכב בזה והכה אל הסלע, ויצאו מים, ואומנם נענש על כך, אך היה זה בבחינת מסירות נפשו בעבורם, כמו שאמר בעבורם 'מחני נא מספרך' גם עתה למען הרוות צמאונם, לא נשתהה שיתגלה פנימיות הסלע ע"י הדיבור כי אם הכה, למען סגולך שצמאו למים, ומסר נפשו בעבורם. ולא נתחשב הוא בכך שיהיה מפסיד ע"י שינוי הציווי, וזו מסירותו למען כלל ישראל, ומעשיו בכח היו שלמים הם, אך נענש על עצם הפעולה, אולם כח המעשה שלם הוא, שמסר נפשו בעבורם.

וכדאיתא בגמ' (יבמות ע"ח ע"ב) דאמר ריש לקיש מאי דכתיב בקשו את ה' כל עוני ארץ אשר משפטו פעלו באשר משפטו שם פעלו" פרש"י "במקום שדנים האדם שם מזכירין פועל צדקותיו" [בעבר כן היה, שהמוכיחין נהגו להזכיר זכות ורק אח"כ היו מוכיחין ומייסרין, שכן יש גם לזכור טובת מעשיו ומאהבה להוכיח].

אכן מעשה זה עליו נענש, עדיין כח שלם יש בו שמסר נפשו בעבורם, ועל כן משתבח שנמצא 'מהימן' בזה, דעל אף שעל הפעולה נתבע ונענש, מ"מ עצם המעשה שלימות של מסירות בעבור סגולך שצמאו למים יש בו. שיכול היה לקדש שמו יתברך, ולא המתין אלא נזדרז למען סגולך שצמאו למים. ולכך אנו מבקשים מים בזכות מרע"ה שהכה בסלע, היינו שכח שלימות מעשיו שמסר נפשו למען סגולך עת צמאו למים, שמסר נפשו על זה, ובבחינה זו עשה מעשה שלם, תריבהו על מי מריבה כמו שמתרגם אונקלוס, שלא היה טוב אך שלם ומהימן היה.

כח של תורה

כבר מצינו בעניינה של קריעת ים סוף שביארו (עי' אוה"ח) דהיה זה בבחינת כח של תורה, שנתק' מ"ש זה מן מעשה דרפב"י (חולין ז' ע"א) שנקרע לו הים, וביאר דהחידוש בקריעת ים סוף היה קודם מתן תורה, אך תנאי זה שכח התורה יהיה שליט, והבריאה כפופה לתורה ועמליה, הוא מתנאי הבריאה. ע"ש. וכבר ביארנו בזה שאין הדבר רק ב'כח התורה' גרידא, שכן כח זה תנאים יש לו, ושלימות נדרשת עמו, שיהיה הוא נעשה מתוך יופי המדות הטובות.

העלון מוקדש לעילוי נשמתו הטהורה של
איש האשכולות היקר והנעלה

רבי שמעון בן רבי יהודה לייב טלסניק ז"ל

צנוע ומעלי ומוקיר רבנן, נקי כפיים ובר
לבב, הרבה בצדקות ובמעשים טובים,
אהוב ורצוי על כל ראויו ומכריו

זכה לכתר שם טוב שעולה על כולנה,
קידש שם שמים בכל הנהגותיו והליכותיו

נא להרבות בלימוד ובתפילה לזכותו ולרפואתו
השלימה בתושח"י של

מורנו הגאון רבי אברהם צבי בן חנה מרים שמואלביץ

מראשי הישיבה

שזקוק לרחמי שמים מרובים

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

Making Room in the Heart

Harav Hagaon Meir Wahrsager shlita

In this parshah, we learn about one of the sins of Klal Yisrael: וַיִּדְבֹר הָעָם בְּאַלְקִים וּבַמֶּשֶׁה לְמָה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרָיִם לָמוֹת: Klal Yisrael were complaining about the manna and speaking against Hakadosh Baruch Hu and Moshe, bemoaning the lack of food and water. As a punishment, Hashem sent snakes that killed many of them.

What triggered this cheit?

The previous passuk says, וַיִּסְעוּ מֵהָר הַהָר דֶּרֶךְ יָם סוּף לְסַבֵּב, וַיֵּצֵאוּ מִן הַיָּם הַיָּבֵשׁ וַיִּתְקַצְרוּ וַיִּתְקַצְרוּ וַיִּתְקַצְרוּ וַיִּתְקַצְרוּ וַיִּתְקַצְרוּ. Klal Yisrael traveled from Hor Hahar via the Yam Suf to circumvent the land of Edom, and, as Rashi interprets the words וַיִּתְקַצְרוּ וַיִּתְקַצְרוּ, they got fed up with the travails of the journey. In Rashi's words:

וַיִּתְקַצְרוּ וַיִּתְקַצְרוּ וַיִּתְקַצְרוּ וַיִּתְקַצְרוּ וַיִּתְקַצְרוּ -- בטורח הדרך שהוקשה להם. אמרו עכשיו היינו קרובים להכנס לארץ ואנו חוזרים לאחורינו. כך חזרו אבותינו ונשתהו שלשים ושמונה שנה עד היום, לפיכך קצרה נפשם בעיניו הדר.

“We were about to enter Eretz Yisrael,” Klal Yisrael lamented. “We were getting closer, but now we’re going backwards. The same thing happened to our parents! They were on their way, but then they turned back, and they wandered in the desert for thirty-eight years.”

The Torah is revealing to us that the cause of their sin was this feeling of kotzer nefesh, which Rashi explains as follows:

וכל דבר הקשה על אדם נופל בו לשון קצור נפש, כאדם שהטורח בא עליו ואין דעתו רחבה לקבל אותו הדבר, ואין לו מקום בתוך לבו לגור שם אותו הצער.

Nowadays, we would call this the feeling of being overwhelmed. When something is difficult and burdensome to a person, his mind is not expansive enough to accept this hardship, and he does not have room in his heart for the tzaar. It feels unbearable, and the person is fed up and cannot carry the burden.

Apparently, if the person's mind would be broadened, he would be able to accept the difficulty and make room for the tzaar.

The Torah is teaching us that often, the catalyst for cheit is that a person's inner world - his nefesh, his heart, his daas - are overwhelmed, and then the person starts falling apart.

The Solution to Kotzer Ruach

This insight is truly a gold mine. Rashi is conveying to us what is the right way to deal with a difficulty that feels

overwhelming. The opposite of kotzer ruach is what we call harchavas halev vehadaas, and when a person is in that kind of expansive state, he can actually accept things that are burdensome or distressing and find place in his heart for the pain. The tzaar can dwell there.

Often, a person faces a challenge that is simply too overwhelming for him. That was the case here with Klal Yisrael. They were not in control of where they could travel; the anan led them, and they had to follow Hashem's lead. In other situations, there is hishtadlus that a person can do to solve the problem he is facing, but in this circumstance, as is often the case in life, there was nothing they could do, and they were upset about it and overwhelmed. The problem was bigger than them.

What is the proper response to such a situation? It's to strive to tap into one's rochav lev.

For one thing, we see from Rashi that the way to deal with something that's really upsetting is not to ignore it. You can't ignore something that your nefesh is concerned about and bothered by. If it's a problem you can't solve, there's no point in trying to seek solutions; doing that will just push you further into a state of behalah and agitation. Rather, the right thing to do is to acknowledge the problem, accept it, and store it away in your heart - and then go further.

How can you go further if you are completely preoccupied and consumed with your predicament? If you have harchavas hadaas, you have space to function and exist even though the problem lingers. You live in a world that is large enough to hold your problem while allowing you to take care of the other things you're supposed to be doing. When you're able to focus on other productive things, the tzaar remains there, but you're able to go further without being overcome by the pain.

The Age of Stress and Trauma

What brings a person this harchavas halev vedaas?

Rashi (Beitzah 16a) explains that the purpose of the neshamah yeseirah on Shabbos is to provide the following:

רוחב לב למנוחה ולשמחה, ולהיות פתוח לרוחה, ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו.

Apparently, rochav lev is connected to menuchah. When a person lives with menuchas hanefesh, and is firmly rooted and present in his actions, instead of having his

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview which can be heard live every Wednesday at 2:15 PM

mind scattered all over the place, his world is broad enough to encompass many things, including the difficulties he is grappling with.

Our generation, in particular, faces a huge challenge in this regard. Besides the “big” challenges people face - illness, loss, infertility, financial stress, problems with chinuch, and so on - the daily challenges of regular life bring along unprecedented levels of anxiety and stress.

When I grew up, the word “stress” was reserved for adults. You wouldn’t have found an eighth grader saying that he’s stressed over his bar mitzvah plans, or that finding the right bunk in camp was traumatic. Today, the feeling of being overwhelmed - kotzer nefesh - is pervasive. To counter it, we need to access the power of rochav lev.

Our first instinct, when we face a challenging situation, is to fight it, solve it, fix it. We’ve lost the art of being able to live with tzaar, as one piece of the puzzle of life. Yes, this may be extremely upsetting for me right now, and I don’t understand it, but I can go further.

Why is this attitude so foreign to us? Because we lack harchavas hadaas and rochav lev. But recognizing that we do have the capacity to hold pain and keep on going can be life-changing, especially in our current situation.

We are in a dark galus right now, and Klal Yisrael is enduring tremendous agony. In dealing with this pain, it would be so helpful to achieve harchavas hadaas and be able to hold the pain and yet keep moving forward.

A Roadmap to Rochav Lev

The first time Moshe Rabbeinu comes to Klal Yisrael to inform them of the upcoming geulah, their response is to ignore him, as the passuk says in Parshas Va’eira: וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה וְלֹא קָשָׁה מִקִּצְרֵי רוּחַ וּמֵעֲבֹדָה קָשָׁה. Klal Yisrael had no mental space to see any rays of hope, because they were so worn down by the suffering and atrocities they were subject to in Mitzrayim. They had no room in their hearts for optimism.

The Ohr Hachaim reveals to us the reason for their kotzer ruach:

אולי כי לצד שלא היו בני תורה לא שמעו, ולזה יקרא קוצר רוח כי התורה מרחבת לבו של אדם.

It was because they hadn’t yet received the Torah, which, more than anything else, broadens a person’s heart and brings him menuchas hanefesh, as Dovid Hamelech says, תִּנְחַמְתֶּם מִיָּבֵשׁ תִּנְחַמְתֶּם מִיָּבֵשׁ תִּנְחַמְתֶּם מִיָּבֵשׁ. Torah plants a person where he is supposed to be, and that enables him to achieve inner peace and expansiveness.

Earlier, at the end of Parshas Shemos, Pharaoh decreed that the workload of the Jewish slaves be intensified, as he said: תִּכְבֵּד הָעֲבֹדָה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשֵׂה בָהּ וְאֵל יִשְׂרָאֵל בְּדַבְּרֵי שָׂקָר. The Midrash teaches that Klal Yisrael was in possession of scrolls - which, some mefarshim say, contained the message of תְּפִלָּה וְיָקָר - and they would rest on Shabbos and take out these scrolls, which would be mechazek them and give them hope even during their exile. To prevent them from fortifying themselves with hope, Pharaoh decreed that they should be assigned additional work, so that they could not have respite even on Shabbos and would not be able to take out these encouraging scrolls.

Why did Klal Yisrael take out these scrolls on Shabbos specifically? The answer is that Shabbos is a time of menuchah, and that was when Klal Yisrael was able to step out of their hardships. Even though, as the Ohr Hachaim noted, they did not yet have the Torah, so they were perhaps missing out on the ultimate level of menuchas hanefesh, on Shabbos there is a neshamah yeseirah that enables a person to tap into rochav lev and see the light at the end of the tunnel.

Hakadosh Baruch Hu promised us redemption, and, as bleak as the galus looks, with harchavas hadaas, we can see the positive - and there’s so much positive even in the darkness.

We await Moshiach every day, and our very anticipation of his arrival is what will cause him to come. The more we wait for him with hope and optimism, feeling certain that the yeshuah is around the corner, the faster he will come. This optimism also brings Klal Yisrael to a happier state, a state of inner peace and calm, even amid the horrors we’re witnessing in galus.

The key to developing this rochav lev, harchavas hadaas, and menuchas hanefesh is to make room to plant the tzaar in your heart, live with it, and go further. In time, it will get better. By adopting this attitude, you bow to Hashem’s plan, and this is the correct way to deal with difficulties: accepting them, making space for them, and not allowing them to overtake your life. Once we do that, we can remind ourselves that Hakadosh Baruch Hu is going to redeem us.

We should all be zocheh to harchavas hadaas and rochav lev, rather than kotzer nefesh, and be able to see the light and the tremendous goodness in the world without being overtaken by the darkness. May we see the yeshuah b’karov mamesh.

Gut Shabbos.